

UCHWAŁA Nr 134/XXIX/2016
Rady Gminy Załuski
z 30 sierpnia 2016 roku

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020

Na podstawie art. 18, ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz.446)./ w zw. z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z 2015 poz.1390) – Rada Gminy Załuski uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Załuski.

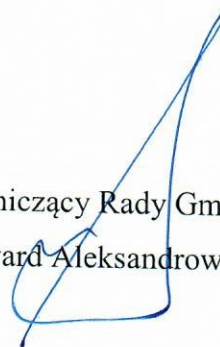
§ 3.

Traci moc Uchwała Nr 96/XXII/2016 Rady Gminy Załuski z dnia 14 marca 2016 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Załuski
Edward Aleksandrowski

Załącznik do Uchwały Nr 134/XXIX/2016

Rady Gminy Żaluski
z 30 sierpnia 2016 roku

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2020**

ZAŁUSKI 2016 ROK

I. PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2015.1286)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U.1997.88.553)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U.1997.89.555)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.Dz.U.2015.1390)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2015.2082)

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest zjawiskiem społecznym, dotyczy szeroko rozumianego społeczeństwa: rodziny, instytucji, środowiska pracy. Przemoc wobec najbliższych związana jest ze zwykłym codziennym przejawem funkcjonowania rodziny, a jej występowanie jest na tyle częste i powszechne, że zjawisko to jest aprobowane kulturowo, a ofiary przemocy często pozostają z tym problemem same.

Tymczasem nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie, czy uwłaczanie jego godności, bez względu na to, co zrobił, czy powiedział! Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych! Dom rodzinny powinien być przestrzenią bezpieczną, gdzie człowiek odczuwa akceptację i zrozumienie. Jednak dla wielu to właśnie dom rodzinny jest miejscem niebezpiecznym, gdzie doznają cierpień fizycznych i emocjonalnych, gdzie są również wykorzystywani seksualnie.

Według definicji zawartej w art.2 pkt.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc to: „**jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art.115 § 11 ustawy z dnia 16 czerwca 1997r – Kodeks karny) a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub**

psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Istnieje wiele określeń zjawiska przemocy. Według Mellibrudy przemocą domową na gruncie psychologii określa się: „każde działanie lub rażące zaniedbanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę siły lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne”. Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

1. Jest intencjonalna- przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. Siły są nierównomierne- w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
3. Narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
4. Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

1. Przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (np. popychanie, odpychanie, uderzania, duszenie, kopanie, zamykanie w domu lub niewpuszczanie do domu, nieostrożne pirackie prowadzenie samochodu, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.)

2. Przemoc psychiczna - to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (np. ignorowanie uczuć, obrażanie, wyśmiewanie z wartości, które ceni osoba doznająca przemocy, krytykowanie, upokarzanie i poniżanie, manipulowanie za pomocą kłamstw, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna - wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie). Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

3. Przemoc seksualna - polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (np. niechciany dotyk, zawstydzające komentarze, ignorowanie potrzeb seksualnych, demonstrowanie zazdrości, odmawianie seksu jako kara, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, gwałt, krytykowanie zachowań seksualnych, sadystyczne akty seksualne).

4. Przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. uniemożliwianie podjęcia lub utrzymania pracy, zabieranie oszczędności, nie informowanie o dochodach, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.)

5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie lub ignorowanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, takich jak: potrzeby ochrony, miłości, zachęty, afirmacji, chwalenia itp.

Przemoc można podzielić także ze względu na przebieg:

- **Przemoc chłodna** – inaczej wyrafinowana, sprawca przemocy dużą uwagę zwraca na brak widocznych śladów, objawów, czy świadków stosowania przemocy. Często ten rodzaj przemocy jest określony jako przemoc dokonywana „w białych rękawiczkach”. Z tego rodzaju przemocą najczęściej mamy do czynienia w środowiskach o tzw. wysokim statusie społecznym.
- **Przemoc gorąca** - charakteryzuje się niekontrolowanymi wybuchami agresji, wściekłości, chamstwem oraz brutalnością. Sprawca nie przebiera w środkach okazując swoją złość i wyższość. Objawy przemocy mają charakter gorący i są widoczne dla społeczności, dlatego w takich przypadkach częściej interweniuje policja. Ten rodzaj przemocy jest charakterystyczny dla środowisk o niższym statusie społecznym.

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. W tej fazie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członka rodziny, używanie obraźliwych słów. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspokajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.
- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyladowanie agresji. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może zakończyć się dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a

nawet śmiercią zaatakowanej osoby. Na tym etapie pojawia się u osoby doznającej przemocy przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się wezwać pomoc i złożyć skargę.

• **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy. Na tym etapie istnieje szansa, że jeśli sprawca chce utrzymać związek podda się terapii, a jego agresywne zachowania zostaną powstrzymane. Jednak bez trwałej specjalistycznej pomocy faza ta kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Przedstawione cykle mogą trwać wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy „miodowego miesiąca”, wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy „narastania napięcia” i „ostrej przemocy”. To co kiedyś było przyjemnością, przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika całkowicie pozostają tylko dwie fazy przemocy.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

U dorosłych osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, bóle kręgosłupa i stawów), przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione jest miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności), problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków - to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Często młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych

i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemami.

III. PRAWO POLSKIE WOBEC PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Obszar przemocy w rodzinie z perspektywy przepisów obowiązujących w polskim prawodawstwie regulują dwa, podstawowe w tej mierze akty prawne: **Kodeks karny oraz Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uchwalona 29 lipca 2005 roku.**

Podstawowym przepisem prawa karnego związanym z przemocą w rodzinie jest **Kodeks karny**, który zawiera osobny rozdział dotyczący przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (rozdział XXVI). Jednym z przestępstw opisanych w tym rozdziale jest przestępstwo znęcania się nad rodziną: **art. 207 §1 kk**, który brzmi następująco: „*Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat*”. Jeśli akty przemocy powtarzają się, a nie ma na to dowodów, lub sprawca przemocy uderzył po raz pierwszy, czyn ten może być zakwalifikowany jako uszczerbek na zdrowiu lub rozstrój zdrowia, wówczas należy powołać się na **art. 156 i 157 kk** (rozdział XIX), które opisują przestępstwa polegające na ciężkim uszczerbku na zdrowiu oraz naruszenie czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia.

Przemocą jest również wymuszanie współżycia lub takich jego form, które nie są akceptowane przez ofiarę. Jeżeli sprawca dopuszcza się gwałtu, który również w małżeństwie jest przestępstwem, może odpowiadać za przestępstwo na podstawie **art. 197 Kodeksu Karnego**, definiującego przestępstwo zgwałcenia następująco: „*Kto przemocą, groźbą bezprawną lub*

podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12."

W **Kodeksie karnym** znajdujemy jeszcze wiele innych przepisów, które mają zastosowanie w przypadku zaistnienia przemocy domowej. Są nimi np.:

art. 190 kk – grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej,

art. 190a § 1 kk- wzbudzenie poczucia zagrożenia lub naruszenie prywatności osoby poprzez uporczywe nękanie

art 191 kk– stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia osoby do określonego zachowania

art. 200 kk – obcowanie płciowe z małoletnim poniżej 15 roku życia,

art. 208 kk – rozpijanie małoletniego lub nakłanianie go do spożywania alkoholu

art. 210 kk – porzucenie małoletniego poniżej 15 roku życia lub osoby nieporadnej ze względu na jej stan fizyczny lub psychiczny

art. 211 kk – uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej 15 roku życia lub osoby nieporadnej

art. 217 kk – uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób

art. 278 i 279 kk – kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej

art. 288 kk- niszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy

Od roku 2005 w Polsce funkcjonuje **Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**. Określa ona zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc.

Ustawa ta zobowiązuje osoby, które z racji wykonywania swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie, do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratury - **art.12**: *„Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny, powinny niezwłocznie zawiadomić o tym Policję lub prokuratora”*.

Nowe przepisy ustawy w istotny sposób wzmacniają gwarancję ochrony dziecka przed przemocą w rodzinie. Zgodnie z treścią **art. 12a** *„W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej /.../, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo –*

wychowawczej". Decyzja o odebraniu dziecka przez pracownika socjalnego ma być podejmowana wspólnie z funkcjonariuszem Policji, lekarzem lub pielęgniarką.

Jednym z najgłośniejszych dyskutowanych zapisów ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.Nr 125, poz. 842 z późn.zm.) jest przepis dodanego do **Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego art. 96¹** dotyczący wzmocnienia ustawowej ochrony dzieci przed przemocą w rodzinie: „osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Ta norma prawna znosi powszechnie krytykowaną praktykę przyzwolenia dla rodziców na karcenie fizyczne dzieci w postaci tzw. klapsa.

Przez wiele lat prawo karne tolerowało uprawnienie wychowawcze rodziców do karcenia małoletnich w postaci kar o charakterze wychowawczym wymierzanych w sposób symboliczny, np. klaps i nie „powodujących jakiegokolwiek uszczerbku na zdrowiu fizycznym i psychicznym dziecka”, uznając je za pewien istniejący fakt społeczny. Z chwilą wejścia w życie powyższych przepisów **karcenie fizyczne dzieci przez rodziców, także w postaci symbolicznego klapsa wymierzonego w kontekście wychowawczym jest zabronione.**

Należy zwrócić uwagę, że zakaz stosowania kar cielesnych został zaproponowany nie do przepisów kodeksu karnego, a do przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Oznacza to formułowanie zakazu jako prawa pozbawionego wprost sankcji prawno- karnych w przypadku jego nierespektowania. Sankcje karne bez zmiany świadomości społecznej będą nieskuteczne i mogą doprowadzić do wielu dramatów wewnątrzrodzinnych oraz trwałych negatywnych skutków, niekiedy nie do naprawienia.

Kolejne nowe rozwiązania prawne wprowadzone ustawą o zmianie ustawy przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw to zmiany w prawie karnym, które dyscyplinują osoby stosujące przemoc i wzmacniają ochronę osób doznających przemocy w rodzinie. Do najważniejszych należą:

- obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu (art. 39 k.k.),
- nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art. 275a k.p.k.),
- obowiązek poddania się leczeniu, oddziaływaniom terapeutycznym jako warunek zawieszenia kar (art. 72 k.k.)

Aby osoba doznająca przemocy mogła uzyskać prawem karnym przewidzianą ochronę, musi toczyć się względem sprawcy postępowanie karne.

Cytowana wyżej ustawa określa szeroki katalog praw osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Osoby takie mają prawo do bezpłatnej pomocy, w szczególności w postaci:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem;
- zapewnienia bezpiecznego schronienia specjalistycznym ośrodkiem wsparcia;
- badań lekarskich i wydania stosownych zaświadczeń lekarskich;
- pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Pomoc udzielana rodzinie i dziecku powinna być świadczona z uwzględnieniem podstawowych praw dziecka i rodziny, z respektowaniem prawa dziecka do wychowania w rodzinie, gwarancji stabilnego środowiska wychowawczego, prywatności i podmiotowości dziecka i rodziny.

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ZAŁUSKI

Choć zjawisko przemocy w rodzinie istnieje, widoczna jest niechęć ofiar przemocy do uruchamiania procedury Niebieskiej Karty. Pocięszający jest jednak fakt, że pokrzywdzone osoby częściej zaczynają mówić o istniejącym problemie. Wszak celem procedury Niebieskiej Karty jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych instytucji w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Na terenie gminy Załuski przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są głównie członkowie rodziny.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Załuski została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane i statystyki. Oszacowanie zjawiska jest możliwe między innymi dzięki procedurze Niebieskiej Karty. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie od stycznia 2012 roku do grudnia 2015 roku otrzymał łącznie 62 formularze Niebieskich Kart od przedstawicieli podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury.

Tabela 1. Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych GOPS Załuski

	NIEBIESKIE KARTY 2012 ROK	NIEBIESKIE KARTY 2013 ROK	NIEBIESKIE KARTY 2014 ROK	NIEBIESKIE KARTY 2015 ROK
POMOC SPOŁECZNA	1	4	3	0
POLICJA	6	8	24	13
OŚWIATA	1	0	0	0
SŁUŻBA ZDROWIA	0	1	0	0
GKRPA	1		0	0
razem	9	13	27	13

Z powyższych danych wynika, że corocznie policja jest instytucją najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy w rodzinie.

Poniżej zostało zamieszczone zestawienie statystyczne dotyczące ilości wszczętych, prowadzonych i zakończonych procedur Niebieskiej Karty w latach 2012 – 2015.

Tabela 2. Liczba Niebieskich Kart w latach 2012-2015

	NK wszczęte	NK zakończone	NK w trakcie realizacji
2012	9	0	16
2013	13	14	15
2014	27	15	27
2015	13	37	3

Z powyższych danych wynika, że najwięcej procedur Niebieskiej Karty zostało wszczętych w 2014 roku, zaś najwięcej zakończono w roku następnym.

W ramach prowadzonych procedur Niebieska Karta w okresie od stycznia 2012 roku do grudnia 2015 roku odbyło się łącznie 89 posiedzeń grup roboczych. Poniższa tabela przedstawia zestawienie danych w poszczególnych latach.

Tabela 3. Liczba spotkań grup roboczych w latach 2012-2015

	Liczba spotkań grup roboczych
2012	16
2013	27
2014	31
2015	15
razem	89

Z powyższego zestawienia wynika, że najwięcej spotkań grup roboczych odbyło się w 2014 roku, czyli w czasie, kiedy też wszczęto największą ilość procedur.

Jeżeli chodzi o charakterystykę osób doświadczających przemocy w rodzinie, to w każdym roku zdecydowaną większość stanowią kobiety.

Tabela 4. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie z podziałem na płeć.

	Kobiety	Mężczyźni	razem
2012	9	0	9
2013	13	0	13
2014	24	3	27
2015	11	2	13

Tabela 5. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie z podziałem na płeć i wiek. z

	Kobiety				Mężczyźni			
	razem	0-18 lat	18-67 lat	od 67 lat	razem	0-18 lat	18-67 lat	od 67 lat
2012	0	0	0	0	9	0	8	1
2013	1	0	1	0	12	0	11	1
2014	1	0	1	0	26	0	26	0

2015	1	0	0	1	12	0	12	0
-------------	---	---	---	---	----	---	----	---

Z powyższej tabeli wynika, że wśród osób stosujących przemoc dominują mężczyźni w wieku 18- 67 lat.

Z informacji uzyskanych w trakcie prowadzenia procedur Niebieskie Karty w poszczególnych latach wynika, że osoby stosujące przemoc w zdecydowanej większości działali znajdując się pod wpływem alkoholu.

Wśród działań pomocowych dla tych rodzin priorytet stanowiło rozwiązanie problemu alkoholowego, podjęcie współpracy z GKRPA w Załuskach.

V. CELE PROGRAMU I ICH REALIZACJA

Główne cele Programu to:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Załuski,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Załuski,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielenie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy.

Realizacja celów Programu:

Cel 1 Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Załuski

Działanie 1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinary oraz grupy robocze zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

- a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- b) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- c) rozpowszechnienie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- e) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- f) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- g) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą ,
- h) udział w działaniach edukacyjno- informacyjnych,
- i) doskonalenie kompetencji zawodowych oraz zwiększanie profesjonalizmu osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach i warsztatach podnoszących umiejętności i kwalifikacje (wspólne szkolenia i wymiana doświadczeń zawodowych),
- j) monitorowanie i ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Działanie 2. Edukacja i informacja skierowana do społeczności lokalnej:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla dorosłych mieszkańców oraz dla dzieci i młodzieży,
- przygotowanie i dystrybucja ulotek, plakatów, broszur o charakterze profilaktyczno - edukacyjnym ,
- promowanie zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Cel 2 Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Działanie 1. Izolowanie sprawców od ofiar.

Działanie 2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych.

Działanie 3. Przeprowadzanie rozmów z osobami stosującymi przemoc.

Cel 3 Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działanie 1. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy, w szczególności w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty.

Działanie 2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Działanie 3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego.

Działanie 4. Organizacja innowacyjnych form pomocy (np. grupa wsparcia, treningi dla rodzin).

Działanie 5. Wszelkie inne działania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mogące przyczynić się do powstrzymania przemocy w rodzinie, a nie ujęte w niniejszym programie.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Załuski są środki własne gminy będące w budżecie.

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016 – 2020

L.P.	Cel	Działania	Termin realizacji
1.	Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Żaluski	<p>1) Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, b) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, e) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, f) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach dotkniętych przemocą, g) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą, h) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych, i) doskonalenie kompetencji zawodowych oraz zwiększenie profesjonalizmu osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach i warsztatach podnoszących umiejętności i kwalifikacje (wspólnie szkolenia i wymiana doświadczeń zawodowych), j) monitorowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. k) ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie <p>2) Edukacja i informacja skierowana do społeczności lokalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy, b) obalanie mitów na temat przemocy, c) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania 	<p>Działania ciągłe Działania ciągłe</p> <p>Działania ciągłe Działania ciągłe</p> <p>Działania ciągłe Działania ciągłe Działania ciągłe Działania ciągłe</p> <p>Działania ciągłe</p> <p>Działania ciągłe</p> <p>Raz w roku</p> <p>Działania ciągłe Działania ciągłe</p>

	nieagresywne, d) organizowanie spotkań edukacyjnych dla dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.	Działania ciągłe
2.	Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.	Działania ciągłe
3.	Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.	Działania ciągłe
	2) Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno- edukacyjnych. 3) Prowadzenie rozmów z osobami stosującymi przemoc. 1) Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy, w szczególności w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty. 2) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia. 3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego. 4) Organizacja innowacyjnych form pomocy 9 np. grupa wsparcia, treningi dla rodzin). 5) Wszelkie inne działania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mogące przyczynić się do powstrzymania przemocy w rodzinie, a nie ujęte w programie.	Działania ciągłe Działania ciągłe Działania ciągłe Działania ciągłe Działania ciągłe Działania ciągłe
		Działania ciągłe

VIII. PRZEWIDYWANY KOSZTORYS REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie została zaplanowana na lata 2016-2020. Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy. Budżet Programu w trakcie jego funkcjonowania będzie kształtował się następująco:

Zadanie	Rozdział	Przybliżona roczna kwota
1) Obsługa organizacyjno – techniczna Zespołu	85205	500 zł
2) Pomoc finansowa i rzeczowa osobom dotkniętym przemocą	85214	3000 zł
3) Zakup ulotek, plakatów, broszur o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym	85205	1000 zł
4) Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	85205	3000 zł

IX. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie prowadzi będzie corocznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Załuskach.

Ewaluacja uwzględni:

- 1) Diagnozę problemów przemocy w gminie.
- 2) Ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w Programie.
- 3) Ocenę efektów podejmowanych działań.

Wskaźniki ewaluacji:

- 1) liczba rodzin, którym udzielono wsparcia i pomocy,
- 2) liczba szkoleń dla kadry służb pomocy społecznej i innych podmiotów- realizatorów Programu,
- 3) liczba wdrożeń procedury „Niebieskie Karty”,
- 4) liczba osób i rodzin objętych terapią,

- 5) liczba sprawców przemocy objętych programami korekcyjnymi,
- 6) liczba spotkań i programów edukacyjnych dla dorosłych mieszkańców oraz dla dzieci i młodzieży,
- 7) liczba rodzin, w których udało się rozwiązać problem przemocy w rodzinie lub złagodzić jego skutki na tyle, aby umożliwić rodzinom prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

X. ZAKOŃCZENIE

Utworzenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma za zadanie stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy, opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy.

Na poziomie lokalnym elementami takiego systemu są pracownicy wszystkich instytucji z terenu gminy zaangażowani w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Założeniem programu jest, że każdy specjalista powinien posiadać: umiejętność identyfikacji przemocy, posiadać wiedzę oraz umiejętności związane z podejmowaniem interwencji, znać kompetencje i zasady współpracy ze wszystkimi służbami i instytucjami, które uczestniczą w procesie pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc domową, wykazywać gotowość włączania się do takiej współpracy.

Współdziałanie i kooperacja pomiędzy specjalistami i instytucjami pozwala na wypracowanie i realizowanie strategii pomocy rodzinie dotkniętej przemocą. Istotnym elementem programu jest podejście interdyscyplinarne. Działania na rzecz rodziny doznającej przemocy powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów różnych zawodów, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Interwencja wobec problemu przemocy w rodzinie nie może opierać się na działaniu jednej instytucji, ponieważ żaden pojedynczy specjalista czy instytucja nie są w stanie zabezpieczyć wszystkich podstawowych potrzeb osób doznających przemocy. Istotne jest więc podjęcie działań pomocowych o charakterze kompleksowego podejścia do sytuacji, poprzez stworzenie sieci współpracy, opartej o działania lokalnego zespołu interdyscyplinarnego. Taki charakter pracy pozwala na wspólne działania poszczególnych służb, oszczędza czas oraz pieniądze, a co najważniejsze, zwiększa szansę na ograniczenie skutków przemocy w przyszłości.

RADA GMINY ZAŁUSKI
Załuski 67
09-142 Załuski